

[Poul Møller.]

holdsvis konstant levestandard, og for det andet hjælper gennemsnitsbetragtninger ikke stort overfor netop den arbejder, der rammes. Også her er derfor velfærdsforanstaltningerne, de sociale fonds og de sociale institutioner, udbyttedelingen overlegen, thi disse kan netop fungere og være til rådighed, når det kniber for arbejderne.

De forsøg, man har anstillet her i landet med en egentlig udbyttedeling, er, som det er nævnt under debatten, ikke blevet nogen egentlig succes og har ikke vist, at det er sandsynligt, vi her er på den rette vej. Mangfoldige steder har vi tværtimod set, at man har forladt denne ordning til fordel for andre systemer. Da der fandt en debat sted her i tinget for 25 år siden, var der to selskaber, man fremhævede som pionerer på dette område. Det ene selskab var firmaet Fog & Mørup og det andet Chokoladefabrikken „Freia“ i Oslo. Om begge disse virksomheder gælder det, at de i løbet af disse 25 år har forladt udbyttedelingens vej. På Chokoladefabrikken „Freia“ i Oslo har man omsat udbyttedelingen til et konstant fast vederlag, hvilket arbejderne foretrak fremfor at have risikomomentet med faldende eller stigende udbytteandel.

Nu står vi overfor et nyt eksperiment herhjemme, men den pågældende eksperimentator, skibsreder Knud Lauritzen, som har gennemført sin ordning på „Atlas“, har fornylig offentligt udtalt, at det var et eksperiment, og han har bedt om, at der måtte blive ro om dette eksperiment, indtil man havde indhøstet tilstrækkelige erfaringer til at bedømme ordningen. Jeg tror heller ikke, vi har en sådan viden om udbyttedeling i praksis — og i hvert fald, hvis vi skulle lægge denne viden til grund, skulle vi ikke følge udbyttedelingens vej —, at det kan være rigtigt at fremhæve netop denne form som den rette vej, som det sker i forslaget her.

Jeg har med tilfredshed bemærket, at forslagets § 3 nævner velfærdsforanstaltninger, men disse nævnes kun som et led i en udbyttedelingsordning, hvilket efter mit partis opfattelse er for snævert. Men ordet er altså nævnt i forslaget, og hvis vi gennem en udvalgsbehandling kan nå frem til enighed om et forslag, der gennem begunstigelser af skattemæssig art prøver på at fremme og animere til frivillige foranstaltninger af social eller kulturel karakter til fordel for storindustriens arbejdere og funktionærer, vil mit parti hilse dette med glæde som et betydeligt og gavnligt fremskridt for dansk produktionsliv og dansk erhvervsliv.

Ud fra disse synspunkter skal jeg give forslagsstillerne mit partis tilsagn om medvirken til en fortsat behandling af lovforslaget i det høje ting.

Ordføreren for forslagsstillerne (Bertel Dahlggaard): Jeg har med megen interesse hørt på de synspunkter, der er blevet fremsat fra de forskellige partiers side, og jeg må sige, inden jeg går direkte ind på de forskellige udtalelser, der her er fremkommet, fremsætte enkelte principielle betragtninger i tilslutning til de synspunkter, jeg fremsatte ved forslagets fremsættelse.

Det forekommer mig, at ved behandlingen af et spørgsmål som dette må man utvivlsomt tage sit udgangspunkt i et ret enkelt spørgsmål, nemlig i dette spørgsmål: I hvilken grad er man i øjeblikket tilfreds med tilstandene, som de er på arbejdsmarkedet, produktionsmarkedet, hvad man nu vil kalde det? Er man tilfreds? Det tror jeg ikke man kan sige. Er arbejdsgiverne tilfredse med samarbejdsforholdene, med produktionsydelse, med arbejdstempo o. s. v.? Nej, det hører vi gang på gang, det er de ikke. Og er arbejderne og deres repræsentanter tilfredse? Nej, der er megen utilfredshed med lønsystemet, med arbejdnernes placering i produktionsprocessen. Ingen af parterne er tilfredse, men alle erkender, at der i vort samfund ligger en vældig velstandskilde og venter på os, hvis alle faktorer i arbejdsprocessen var besjælet af en stor, fælles interesse.

Ja, men når man ikke er tilfreds, og man erkender dette, må man jo spørge, hvad man så tænker sig hos de to parter, som dog har de største pligter og det største ansvar med hensyn til at pege på nye veje og metoder. Det er meget svært at blive klar over, hvad arbejdsgiverne egentlig tænker sig at byde på til ændring af det, man ikke er tilfreds med. Jeg har ledt efter det og har egentlig kun fundet vage udtalelser i retning af, at man måtte jo nok søge at indføre nye lønningssystemer, der påkalder den enkeltes indsats, men hvad det er, man foreslår her, har jeg ikke set, måske ændringer i akkordsystemet, men hvilke har jeg ikke set noget om.

Og arbejderne og deres repræsentanter? Ja, i tidligere tider kunne man jo pege på det store mål, der lå forude, socialismens indførelse, samfundets ledelse af produktionen og produkterne som samfundseje. Men der er ikke rigtig mere smæld i denne tanke herhjemme, og det har formentlig mange årsager, som jeg selvfølgelig slet ikke her kan gennemgå alle. Jeg føler mig overbevist om, at der er to forhold, der i